

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt.
Félévre 2 frt.

Hirdetések soronként 10 kr.

Mindennemű közlemények a szerkesztőhöz intézendők.

6-dik sz.

Megjelen minden hó 1-én és 15-ikén.

Megrendelhető minden pósta-hivatalnál és a szerkesztőségénél R.-Palotán vagy Budapesten az állatorvosi tanintézetben.

MÁSODIK ÉVFOLYAM.

VETERINARIUS

állatgyógyászati, állategészségügyi, tenyésztési s állattartási szakközlöny.

Felelős szerkesztő és tulajdonos: **Nádaskay Béla**, tr; társszerkesztő: **Varga Ferencz**, tnr.

Tartalom: Sertésvész (üszögös vagy tályogos orbáncz.) Szuppiny Ödön, megyei állatorvostól. — Adatok a hússzemléhez. Dr. Nádaskay. — Kisebb közlemények: Végbélcsonkítás 3 esete csikókon. Complicált csüdizületi seb egy 6 éves lónál. A derme egy esete kutyánál. — Különfélék. — Kérdés és felelet.

Sertésvész (üszögös vagy tályogos orbáncz.)

Szuppiny Ödön, megyei állatorvostól.

(Vége)

Szóbanforgó betegséget különböző viszonyok között látjuk föllépni: egyszer szük, tisztátalan, máskor tágas, tiszta, jól szellőztetett ólakban, ismét máskor a legelőn tartott állatok között, hol fiatal disznóknál, hol hizóknál. Innen van, hogy a betegség elkerülésére némelyek az istállózást, mások a legelőre hajtást ajánlják.

Zürn jogosan kívánja azt, hogy a sertés eledele jó minőségű s minden tekintetben kifogástalan főképen gombáktól mentes legyen. Nem szabad a kisebb gazgák amaz elvét követni, mely szerint a dohos, penészes vagy más módon elromlott takarmány a sertés számára még jó, sőt ellenkezőleg, kivált nyáron, nagy gondot kell arra fordítani, hogy a disznók eledele meg ne romoljék. Az ólakat, vájukat s egyéb étető eszközöket felette tisztán kell tartani, nevezesen ott, hol a sertésvész gyakran előfordul. A betegség uralkodása alatt vagy ott, hol helyi bajként ösmertes, az egészséges disznókat, naponta hideg vízzel kell leöntözni. A savót, savanyutejet és éretlen gyümölcsöt óvszernek tartják, hasonlóképen a kénsavat is, melyből annyi adható az eledel közé, hogy ez meglehetősen savanyuvá váljék. A legjobb óvszer azonban a nagy tisztaság és a teljesen kifogástalan, romlatlan táplálék. — Zürn szerint továbbá a beteg állatokat az egészségesektől el kell különíteni s a betegségből fölgógyultakat csak hetek multával bocsátani az egészséges disznók közé. Ha a sertésvész ragályossága eddig nincs is határozottan bizonyítva, úgy mindenesetre mégis a legczélyszerűbben cselekszünk, ha felteszszük, hogy ragályozás utján is tovább terjed. Oly ólakat, melyekben sertésvész állatok tartózkodtak, mindenesetre fertőztelemiteni kell, mielőtt azokba egészséges disznókat zárnánk.

A sertésvész ellen alkalmazott gyógymódok igen különbözők. Harms, belsőleg az ólomczukrot vagy a kénsavas réz-

éleget ajánlja, mint oly szereket, melyek fehérnyével egyesülve, a bélcsatorna sérült takhártyáját (melynek fölhám-rétege helyenként gyakran hiányzik) inger és fájdalomcsillapító burokkal bevonni képesek s ezenfölül mint összehúzó szerek, a vérnek a béltaohártyájához való folyását csökkentik, végül pedig mint antiparasiticus szerek, a sertésvést feltételező növényi élődoeket előlhetik. — E szerek egyike vagy másika, liszttel és vízzel nyeletté alakítva, a betegség első napján egy grammnyi, a második napján fél grammnyi adagban (50 kilogr. testsúlyra) s hat órai ismétléssel adatik. — A gyomor kiürítésére a fehér zászpagyökeret használja, a dugulás ellen pedig 30—40 gramm kénsavas natriumot (50 kilogr. testsúlyra) minden hat órában ismételve. A test fokozott melegének csökkentésére ajánlja, a betegeknek hidegvízzel való öntözését vagy hidegvizbe mártott zsákokba való göngyölést, a jégpilulákat és a jég-hideg vízből álló allöveteket.

Anacker, Furer és Heuse, a betegek testét gyakrabban meleg eczettel dörzsöltetik le.

Kaiser (Protok. d.VIII. Generalvers. d.Ver. kurh.Thier-arzte, abgeh. am 6 Sept. 1873.) gyógyító módja a következő:

Először hánytatót vagy hashajtót rendel, hogy az eledellel netalán fölvett kórcsírák a gyomorból és a bélcsatornából hamar kiküszöbölődjenek. — Ha a betegség csak rövid idő óta tart s az állat gyomra izgatott, akkor gyakran nem kell más gyógyszer a hánytatónál, de ha az állat gyomra már üres és még mindig hányásra erőlködik, akkor a prognosis már kedvezőtlenebb: egyrészt azért, mert a kórcsírák már messzebb hatoltak a testbe, másrészt azért, mert többnyire a szükséges hashajtók is kihányódnak. Kaiser hánytatóul a Tart. stibiatust Veratr. albummal, hashajtóul pedig a Calomelt, Aloeval vagy Gummi Guttival alkalmazza.

2-szor. Száraz, hűvös, jól almozott ólról gondoskodik s az állatokat többször egy bekerített, szabad helyre bocsátja hogy ott

3-szor. vízzel öntöztesse s ezután jól ledörzsöltesse azokat. A víz, itt nem csak a nagy hőség csökkentésére, hanem a bőr tisztaságának és munkásságának elősegítésére is szolgál.

4-szer. Ha az állatok még esznek, akkor könnyen emészthető eledelt kapnak u. m. korpás vizet, irót, savanyutejet, megreszelt nyers burgonyát vagy répát, zöld gyümölcsöt st. eff.

5-ször. A disznók legeltetését betiltja, mert a legelőt némely körülmények között veszedelmesebbnek tartja az ólnál, mert az utóbbi, ha nem is a legjobb, sőt talán még gyanus is, de legalább tisztítható, ellenben a legelő nem az. 6-szor. Ha a húgy elválasztása lassan történik, ol. jecorist terpentinolajjal dörzsöltet be. — Ezenkívül langyosviz allöveteket, a hasmenés ellen ólomecetzből és fenőlevél főzetből álló mosásokat alkalmaztat.

7-szer. Óvszergyanánt különféle szereket használ, u. m. kőszénvizet, Ferr. sulfuricumot, legszivesebben azonban a Kali hypermanganicumot, Carbolsavval füstöltet, illetőleg azzal az almot, a falakat sat. befecskendeztet.

Fromme k. á., hogy bő vézést idézzen elő, a beteg farkát tövétől három ujjnyira s mind a két fülének egy harmadát, elmetshi, ezután az egész állatot egy s. r. boreczet és hat s. r. vízzel jól ledörzsölteti. A legsötétebb bőrrészeket scarificálja s minden órában Ammoniával és Tinct. Coccinellaeval nedvesítetteti. Ha a betegek ily kezelés mellett kellőleg vézettek, Fr. mindig úgy tapasztalta, hogy 24 óra mulva állapotuk javult s czélszerű életrend mellett, 5—6 nap alatt teljesen fölgyógyultak.

Zippelius k. á. (Vortr. g. in der 29. Versammlung der Thierarztl. Vereins von Unterfranken und Aschaffenburg.) a sertésvész gyógyítására vonatkozólag a következőket mondja.

„Ama gyógyszerek nagy csapatjában, melyeket a betegség ellen alkalmaznak, természetszerűen ama anyagok foglalják el az első helyet, melyek mint antisepticus szerek, kisebb — nagyobb hirben állanak. Itt mindenek előtt a savakat említem, az Acidum muriaticumot, sulfuricumot a kénessavat, ezután Chininum muriaticumot, a Ferr. sulfuricumot, a Kalium carbonicumot és az Ammoniat.”

„A hánytatót, mivel nem használ, újabb időben meglehetősen mellőzik. A só — és kénsavat sokan ajánlják. Így Fünfstück k. á. említi, hogy a betegség megszűnt, ha huzamosan sósav adatott, azonban az istálló és étetés megváltoztatását is kívánja. Épen így nyilatkozik Philippi, ki a sósavat praeservativumként ajánlja. Ugyazint Schröder és König a sósav prophylacticus használata mellett, kedvező eseteket említenek. Az Acidum carbolicumot, belsőleg adva szintén dicsérik. Én is gyakrabban adtam e szert, de külböfőle eredménnyel. A melyet azonban ajánlani szeretnék, az a Chininum muriaticum. Ennek fontos hatását a sertésvésznél, már korábban ösmerni tanultam Moist collega urnál de azt hiszem, hogy akkor nagyon kis dosisokat adtunk és sok időt vesztegettünk, előre bocsátott hánytatókkal. A Chininum. valamennyi belsőleg használt antisepticum

között, joggal érdemi meg az általános bizalmat. Ennek megfelelő, a mit Neubert k. á. mond, hogy t. i. 45 Chininum sulfuricummal gyógyított disznó közül, 2 hirtelen elhullott, 5 leöletett, a többi azonban mind fölgyógyult.

„Én, egy felnőtt sertés számára, napiadagul 1 — 1, 5 grammot ajánlanék a Chininum muriaticumból. mely könnyebben oldható s vajjal nyelet alakban adatik”

„Ezenfölül, az ólaknak, kénsavgózzel való gyakoribb desinfectiója és a szennyes színű bőrrészeknek gyöngö scarificatiója mellett emelnék szót. A scarificált helyeket higitott carbolsavoldattal vagy Ammoniával lehet nedvesíteni.”

Újabb időben Dr. Löll a Kalium carbonicumot Ammoniával ajánlotta de Z. e szerrel nem aratott sikert.

Dr. Dammann (Mitth. a. d. thierarztl. Praxis in Pr. pr. 1873—74.) számos kísérletnél igen jó sikert ért el azzal, hogy előbb langyosviz allövetekkel bő bélürülést idézett elő s erre a végbélen át, két százalékos carbolsavoldatot fecskendezett be. Rathke k. á. belsőleg alkalmazta jó sikerrel a carbolsavat; ő 20 csöppet, egy evőkanálnyi olajban ad. Roos, szintén belsőleg adja a carbolsavat s e mellett allöveteket és hidegmosásokat rendel.

Haubold k. á. (Bericht über d. Veterinarv. in Sachsen pro 1875.) a sertésvésznél salicylsavat alkalmazott jó sikerrel. E szer 250 s. r. vízben oldva adatott be s allövetekhez is használtatott.

Zürn főlemlíti, hogy addig, míg savakat, Calomelt sat. alkalmazott, 10 sertésvésznél szenvedő beteg közül 9-et elvesztett, ellenben azóta, hogy kizárólag hideg vízzel való öntözések és a Solut. ars. Fowlerit (óránként 10 — 15 csöppet de csak hatszor naponta) alkalmazza, 10 beteg disznó közül legfeljebb egy hull el.

Giese k. á. (Mitth. a. d. thierarztliche Praxis in Pr. 1874—75.) szinte a Solut. Fowlerit és a Cupr. Sulfuricumot használja s e mellett carbolsavval gyakran desinfectialtat. Giese szerint azok a betegek, melyeknek belsőmelege a 41—42 fokot meg nem haladta, ilyen gyógyítás mellett többnyire fölépültek, ellenben azok, melyeknél a hév 42 foknál följebb emelkedett, többnyire elhullottak.

Schott (Oesterr. landw. Wochenbl. Nro 44.) a következő gyógykísérletet beszéli el. Az udvaron egy 3½ láb mélységű gödör ásatott s abba egy disznóvésznél szenvedő disznó, összekötött lábakkal, ülő helyzetben tétetett. Erre a kiásott földet ismét a gödörbe hányták és pedig annyira, hogy a disznót mellső lábáig föld vette körül. Most az állatot körülvevő földet, 10 percnyi időközben kétszer, lehetőleg hideg vízzel meglocsolták. Ennek megtörténte után, a gödröt széléig szalmával kitöltötték s ez szintén leöntött hideg vízzel úgy hogy most az állatnak szalma közzé rejtett nyaka és feje is leöntődött. Az egész műveletnek kezdetétől számítva, mintegy 30—40 perc mulva a disznót a gödörből kiemelték s visszahelyezték az ólba, melyet előbb friss szalmával bőven kiraktak. Körülbelül 15 perc mulva a betegnél húgy ürítés és hasmenés állott be,

mire láthatólag megkönnyebülve, helyet túrt magának s lefeküdt. Másnap a disznó már evett s a legelőre ment.

Végül még föl kell említenünk, hogy a „Wochensch. f. Thierheilk. und Viehz.” 1878. évi 20. számában közli, miszerint a két százalékos carbolsavoldat, meglepő sikerrel alkalmaztatott hypodermaticus módon a sertésvészénél úgy, hogy az így gyógyított állatok mind fölgyógyultak.

Adatok a hússzemléhez.

Dr. Nádaskay.

(1. a „Veter.” 7. 8. 10 12. 14. 20. és 22. sz. 1878.)

Azon betegségek között, melyek a húsvizsgálóra nézve fontosak felemlítendő a *hólyagos száj- és körömfájás*, mely kór minden háziállatnál ragályjárvány képen (szórványosan lónál is) felléphet. Ezen kórok ugyan külön-külön is, de többnyire egyidejűleg szoktak megjelenni, s lényegüket a szájnjárhártyáján s a végtagokon a pártán, szarvasmarhánál a tögyön is fellépő hólyagos kúteg képezi, melyek előidéző okát ugyan nem ismerjük; de a mely — mint általánosan felveszik, — a testhez *rögzített* ragályt fejleszt."

Szarvasmarhánál a hólyagos szájfájás jelenlétére már az által leszünk figyelmesek, hogy az állat eledelét kellen és nehezen veszi fel, s azt vigyázattal rágja; szája nyálzik és habzik. A szájban a nyákhártyát forrónak, vörösnek, itt-ott pettyezettnak vagy csikoltnak tapasztalhatjuk; másod vagy harmad napra a pettyek helyén, s kivált a felső ajak belfölszínén s a nyelv szélén kölesnyi, később egészen mogoró nagyságig" növekedő átlátszó s tiszta vagy sárgás folyadékkal telt fehéres-sárgás hólyagsák jelennek meg; melyek egy-két nap múlva kifakadván, helyüket fekélyek foglalják el. Ezek a kór enyhébb alakjánál néhány nap múlva begyógyúlnak. A kór súlyosabb alakja tetemes lázzal jár; a baj a szervekre jobban elterjed (a torok és a bázsing nyákhártyájára is); az állat arcza megdagad; a hólyagsák sokszor összefolynak, tartalmuk piszkos, genyszerű; a helyükön létrejövő fekélyek szalonnásak, kirágott szélűek, melyek sokáig benem gyógyúlnak.

Juhoknál és *kecskéknél* e betegség ritkán ugyan, de hasonló tünetekkel lép fel; disznónál gyéribben. Házi *szarvasoknál* a test különböző részein, az orrlyukak körül, a tarajon stb. fordul elő.

A *hólyagos lábfejést* az állat sántítása által már távolról elárulja. Ilyen állat a szenvedő végtagjára igen érzékeny s azon, a pártán s kivált a körömhasadék körül, — a szájfájáshoz egészen hasonló jelenségeket mutat. Ha a baj jóindulatu, könnyen gyógyúl; de az u. n. roszindulatú még a szarutokba zárt husos részeket is megtámadja; a beálló genyedés által létrejött tályog a szaru- és husos részeket egymástól elválasztja, míg végre a pártán kifakad. Ezen szenvedés mellett a szarvak töve is meglobosodhatik, minek következtében azok leis eshetnek,

Juhoknál gyakrabban lehet e bántalommal találkozni mint a szájfájással; a genyedés náluk gyakori. Hasonló

módon jelen meg a *disznónál*. A szárnyasok között ritkán s csak a ludnál, az uszohártyákon lép fel. *)

A fentebb leirt betegségben szenvedő állatok teje az embernél száj- és toroklobot képes előidézni; főzés által azonban e hatánya megszűnik. Fejés közben beszenyeződven a sértett kéz, még azon is láz által kísért kúteget fejlődni lehet látni.

Az u. n. roszindulatú ilyen szenvedésben levágot vagy tán elhullott állat husát eladásra bocsátani nem szabad.

A húsvizsgálót különösen érdeklő kór az *Anthrax*, lépfene is, mely nemcsak járványképen, hanem szórványosan is szokott előfordulni. Ezen betegséget, melynek lényegére vonatkozólag lapunknak már múlt évi folyamában több tárgyalás jelent meg, ez alkalommal csak röviden írjuk le, a főtekinteteket inkább a hullában talált bonczi változásokra vetvén.

Az anthrax a legváltozatosabb alakokban s a testnek legkülön bözöb részein jelenik meg. Általánosan jellegét képezik: *igen heveny*, gyakran *röktöni* halál, — a *rothadásnak igen hamar* beállása a halál után, — a hullák üregeiből *véres folyadék*nak kifolyása, a bőr lefejtése közben pedig az átmetszett véredényekből *fekete vérnek* kiszivárgása; — a test szöveteiben és zsirdús részeiben *sárga. narancsszínű kocsonyás izzadmányok*; — *helyi vérpangás és vérömlenyek* a test külfelületén, valamint belsejében, különösen a belek nyákhártyájában s a savóshártyákban; továbbá *lépdagok*.

Az anthraxos hulla csak lassan hül ki s a végtagokon a hullamerevség későbbben áll be; az izomzat főtt húshoz hasonló kinézésű, porhanyó; gyakran azonban sötét barna veres, viola színű sötéketés. A vér sötét fekete-piros, kátránszerű, nyúlós; épen nem vagy alig alvad meg; benne az u. n. anthrax-bacillusok, pálczikák s igen sok szintelen véresejt található (gőrcsővel vizsgálva.) A visszerek vérrel nagyon teltek; a lép mindig, részben vagy egészen nagyobodott; sőt néha rendkívüli nagyságra duzzad, állománya violaszinti vagy feketés péppé változik (innen lépfene) nem ritkán lépdagos és néha burka felrepedvén, állományának egy része a hasürben kiömlve található; a többi zsiger is rendesen vérdús és málékony. A sárga kocsonya szerű izzadmány leginkább a bőr alatti kötszövetben, az izmok között, a gátorüri savóshártyák közt, a nagyedények körül s a bélhuzam nyákhártya- és savós hártája alatti kötszövetben található.

Az anthrax különféle formái közül felemlítjük annak *leghevenyebb* alakját az u. n. *ördöglövést, földrohamot* (anthrax apoplecticus) mely többnyire épen a legerősebb állatokat néhány óra alatt elpusztítja. Egy más alakja az u. n. *vértályog* vagy Karbunkulus, a melynél elterjedt vagy határolt daganatok támadnak, kivált a mell s a has alsó részein s a lebernyegen. Mindegyiknél azonban feltalálhatók a már főnebb leirt kórbonczi tünetek. — A *nyelvanthrax* vagy nyelvtályog szintén ide tartozik; ennél a pofák s ajkak belfelületén, a nyelven s annak féke körül hólyagok támadnak,

*) Bővebben Zlamál V. „Különös kór és gyógytan.”

melyek felfakadva, üszögbemenő fekélyeket hagynak vissza, vagy pedig varakká száradva kérgük alatt eves folyadék válik el, mely az illető szerveket mélyen roncsolja. Bonczoláskor ezen változások s az általános tünetek észlelhetők. — A *végbélkelevénynél*, mely *hát-* vagy *ágyékvérnek* is neveztetik, még a végbél hártái között kocsonyás izzadmányokat valamint a nyákhártya üszkös roncsolódását találjuk.

Juhoknál leggyakrabban az anthraxnak leghevenyebb alakja lép fel, az u. n. *vérjárvány*, *vérkór*, midőn a látszólag egészséges állatok hirtelen lerogynak s rángások között elhullanak vagy pedig mintegy megbénulva, felkelni többé nem képesek; a kidülledt szemek köthártyája s egyéb látható nyákhártyák erősen belövelltek, az állatok nehezen, de gyorsan lélekzenek, végre rángásokba esnek, a test nyílásokból véres tajték indul meg s néhány óra alatt az állat eldöglik. Szarvasmarhánál és juhoknál gyakran az *üszkös orbáncz* vagy *repülő üszög* is fellép, melynek különös sajátága a czombok belfelületén megjelenő szétterjedő violaszínű vagy vörös, recsegő vagy tésztatapintatú, elejénte forró, fájdalmas később hideg, érzéketlen bőrdaganat, mely csakhamar a mellre és a hasra átterjed, s a melyből véres eves büzös nedv fakad ki. Ezen kórforma, melyben szintén néhány óra alatt elvész az állat, a bonczolatnál egyéb tüneteken kívül az illető helyeken a bőralatti kötőszövetnek s a megfelelő izomzatnak üszkös elroncsolódását s azoknak sárgás, kocsonyás izzadmányval beszüremkedettségét mutatja.

Disznóknál leginkább az anthraxnak *localisált* formái lépnek fel. Ilyen a *repülő tűz* vagy *sz. Antal tűze*, melynél az általános tünetek kíséretében a czombok belfelületén, a hason, a mellen és a nyakon gyorsan elterjedő vörös foltok támadnak melyek hamar összefolynak, a megtámadott részeknek orbánczos duzzadását okozzák s az állat 6—12 óra múlva vagy a betegség 2—3 napján rángások között elhull. — Ennek megfelelőleg fogjuk a kórbonczi változásokat is találni.

Gyakori a disznóknál a *torokanthrax*, melynek helyi tüneteit a torokban és a nyakon fellépő daganatok képezik; az ilyen beteg állat lihegve és mintegy sipolva, nehezen lélegzik; röfögése rekedt, nehezen nyel s hányásra ingereltetik a gége körül s a légcső hosszában a már fenebb leirtakhoz hasonló forró és fájdalmas daganat támad, melyek következtében az állatot megfúlás fenyegetvén, az mellső tagjaira támaszkodva s farán ülve igen nehezen s nyitott száján át vesz lélegzetet. Az állat végre vagy megfúl vagy az üszög folytán egy-két nap alatt elhull. — A *száj anthrax*, mely a nyelvanthraxhoz hasonló tünetekkel lép fel a szájnyákhártyájára localisálva, különösen a szájpadon, — továbbá az u. n. *féhérserte*, mely a nyakon, a fültömrigy és gége közelében babnagyságú mélyen fészkelő pokolvarként jelenvén meg, fölötte a serte pamatokban felborzad, elhalványodik kemény és törekeny lesz. Mind az előbbi, mind az utóbbi kórformánál a hullában a helyi tüneteknek megfelelő, változásokat is feltalálhatni.

A házi szárnyasokat illetőleg ugyan némelyek szerint azok az *anthrax* iránt nem birnak fogékonysággal; mások

azonban a házi szárnyasoknál is fellépő anthraxról szólnak; a midőn ugyanis hirtelen nagy mérvben mintegy éjszakán át eldöglik az aprómarha, melynél a tollazat felborzad, a taraj és allebeny elkékül, a testen sőt a szájüregben is vörös foltok vagy pedig szürkés-kékes kelések támadnak. Az ily módon eldögölt állatok hulláiban a vér sötét kátrányszerű, a belszervek vérbövek, a bélcsatorna nyákhártyája alatt, a petefészkekben vérömlenyek, néha még a már sokszor említett kocsonyás izzadmányok is feltalálhatók.

Ezen kórnak bármely formájában szenvedett s akár levágott akár elhullott állatnak húsa mint az ember egészségét veszélyeztető, az eladásból határozottan kizárandó, nemcsak, hanem az a fennálló állatorvos rendőri szabályok szerint a bőrökkel s egyéb minden részekkel együtt használatatlanná teendő; maga az ily előforduló eset pedig azonnal a fölöttes hatóságnak bejelentendő.

Még meg kell emlékeznünk a *dühösségről* is mely szarvasmarhára, juhra, kecskére, disznóra s a házi szárnyasokra is átszarmazhatik. A *dühösség*, *veszettség* tünetei az állatnem szerint különféleképen fognak nyilvánulni. A *szarvasmarha* szarvait, homlokát, mellső végtagjait használja dühösségében; gyakran földhöz vágja magát, rekedt tompa hangon igen gyakran bög; de harapási vágyat ritkán mutat. A *juhok* szokatlanul ugrándoznak, végtagjaikkal tombolnak, fogait csikorgatják, sőt harapnak is és szarvaikkal mindent megtámadnak. A *disznónál* a harapási vágy kiváló, miért is fejével s agyaraival vagdal, az almot feltúrja vagy alája búvik.

A házi *szárnyasoknál* szinten hasonló a veszettség tünetei; igen nagy nyugtalanság, vad röpködés, rendetlen ugrándozás sőt harapási vágy is jelentkezik.

A *bonczlelet* egyes tüneteiből a veszettséget nem lehet biztosan megállapítani; a leglényegesebb változások; az agy és gerinczvelő vérbősége, és savós beszüremkedettsége, általában vérbőség, zsigerekben és izmokban, a lépben néha vérzések; hasonlóképen a bélcsatorna nyákhártyáján különösen az u. n. csendesdühnél, s kivált a garatban, főképen pedig a gyomorban, melynek nyákhártya-redői duzzadtak, vérömlenyektől áthatvák, gyakran véres kimaródásokkal lepve; ilyen változásokat mutat a gége, a légső és a hörgők nyákhártyája is, melyet gyakran habos nyák fed. Állandó tünet a gyomornak vagy a beleknek szokatlan tartalma, melyben mindenféle idegen anyagot nagyobb mennyiségű szórt, gyapjút, rongyot, szalmát stb. lehet találni.

A *veszettségben* elhullott vagy levágott állatok húsnak élvezete határozottan eltiltandó; sőt azoknak hulláik minden részükkel együtt szabályszerűen elásandók s azonkívül a helyiség, hol az illető állatok tartózkodtak volt a legpontosabban fertőtlenítendő; körülöttük használt tárgyak pedig elégetendők vagy kiizzitandók (fémről készült eszközök.)

Ezek voltak röviden ösmertette azon betegségek, melyek következtében az olyan állat húsanak fogyasztása feltétlenül eltiltandó.

Ha a különféle számos kórt, melyek az embernek táplálékul szolgáló állatokat érik mint megannyi alkalmat az ember egészségének megrontására, tekintetbe vesszük — önmagunktól kénytelenek vagyunk arra gondolatra jönni, hogy ugy a levágandó élő állatok valamint s még szigorúbban az állat hullák, mielőtt eladásra bocsáttatnának tüzetesen megvizsgál-tassanak. S valóban azt hinnők, hogy az legalább fővárosunk-ban s a nagyobb városokban pontosan és lelkismeretesen tel-jesítettik is. Volt alkalmunk meggyőződni róla, hogy pl. a fővárosi közvágóhídon is csak jámbor óhajtás az, az alkal-mazott csekély személyzet egyéb teendők általi túlterhel-tetése folytán. Egy másik körülményt sem hagyhatunk emli-tés nélkül, mely nem kevésbé fontos a husfogyasztásra nézve s ez az, hogy a kőbányai sertéshizlaldákban a rendszeres vizsgálat, tudtunk szerint, egészen hiányzik; pedig oly kiváló helyre okvetlenül szükséges volna egy értelmes állat-orvos. Ha tehát ez ügy a fővárosba s annak közvetlen kö-zelében így áll, hogyan lehet még a vidéken, a hol annyi és annyi község s kisváros minden állatorvosi felügyelet hiányával kénytelén avval megelégedni, mit a többé- vagy kevésbé lelkiismeretes mészáros vagy hentes ad. Ezen az állapoton tökéletesen csak azáltal lehet segíteni, hogy a nagyobb községek s a városok községi illetőleg városi állat-orvosokat alkalmaznának, kiknek hivatalból kötelességük lenne a rendszeres húsvizsgálat teljesítése; oly községek-ben pedig, melyek állatorvost alkalmazni nem képesek, egy értelmes s minden előtt becsületes egyénre lenne bi-zandó e hivatal, ki az annak végzésére szükséges elméleti és gyakorlati oktatást valamely szakértő állatorvostól nyer-nék ; kellő jártasságáról megvizsgálatnák s hivatalának lelkiismeretes teljesítésére eskü által köteleztetnék; hogy az ily egyénnek anyagilag függetlennek s becsületességéről közelismerésben állónak kell lennie, mondani alig szükséges.

Azonban tán olyan is találkozónék ki azt mondaná, hogy: hát faluhelyen mire való húsvizsgálat, felesleges, ott egyszer vágnak egy héten marhát stb.

Pedig épen faluhelyen legszükségesebb volna az, mert kivált nyáron amaz egy állatnak mely levágatik egyszer egy héten, milyen lesz húsa a hét végével; s váljon azok, kik-nek kezükben van a marhavágás tán mindig hibátlan marhát fognak-e vágni? nem-e épen az ellenkezőt lehet ez irányban tapasztalni ?

Az éppen mondottal szemben az államnak abbeli kö-telezettsége, hogy minden polgárának javára egyenlő mó-don terjeszse ki egészségrendőri intézkedéseinek hasznát, még inkább kitűnik. Sőt tán még szükségesebb az a vidé-ken, mint nagyvárosokban, hol a lakosság műveltségi és vagyoni helyzete által képeesebb saját érdekeinek óvására.

Ezen falusi s illetőleg u. n. községi húsvizsgálóknak ugyanazon kötelezettségeik volnának, mint a szakképzett állatorvosnak; hogy t. i. a *polgárokat egészségtelen vagy undorító hús élvezetétől óvják s arról gondoskodjanak*, hogy első rendű minőségű hús értékét megillető áron, de *cseké-lyebb minőségű hús olcsóbban adassék*.

Ennélfogva: a nyert oktatás szerint hűen és lelki-smeretesen tartozik hivatalát teljesíteni;

a hús árakat valódi értéke szerint a hatóság hozzá-járulásával megállapítja;

mindazon esetben, ha az illető hús-vágó a fenálló sza-bályzatoknak s az általa (a húsvizsgáló által) tett rendelke-zésnek nem engedelmeskednek, — a hatóságnak jegyzőkönyvi jelentést tegyen;

minden darab marhát úgy a levágás *előtt* mint annak *felbontásakor* is tartozik megvizsgálni;

nyilvános eladásra csak teljesen egészséges állat hú-sát bocsáthatja;

ha különben egészségesnek látszó állatnak belsejében oly változásokat talál, melyek gyanúsak sőt az állat húsát élvezhetlenné látszatnák, — hivasson szakképzett állator-vost véleményezés végett;

ha valamely állatnak levágatása betegsége (vagy a gyógykezelé kétes kimenete) miatt levágandó, eszközöltesse azt saját jelenlétében s forduljon ismét állatorvoshoz véle-ményezés végett;

hasonlóképen járjon el, ha az állat belsejében oly vál-tozásokat talál, melyek felől kétségben van, ha vajjon a húst még magán használatra is nem-e teszik alkalmatlanná.

Ezen a községi húsvizsgálattal megbizandó egyéneket az illető község közmegegyezés útján válassza meg. Okta-tásukat valamely közelebb eső oly város állatorvosa telje-síthetné, kinek alkalmá volna az elméleti oktatást elegendőképen gyakorlatilag is megvilágítani. Ezen oktatásért az illetők némi tiszteletdíjban volnának részesítendőök; még pedig az állam által oly eseteknél, midőn az illető községek arra nem volnának képesek. Az államra ez uton háromló költség a belőle eredő haszon által bőségesen kipótólva lesz.

A főnebbieken tárgyalt adatok szükséges kiegészíté-sét képezik a husszemlének, melyről a mult évi folyam több számában több alkalommal értekeztünk, s a melyhez szán-dékozunk más alkalommal még némi adatokkal szolgálni, hogy ha a szaktársak szives érdeklődéstikre azt tovább is méltatandják.

Kisebb közlemények.

Végbélcsonkítás 3 esete csikókon. A 3 csikó közül kettő egy-egy éves, a harmadik egy éven felüli volt. Az iszám mind a háromnál gyermekfejnyi nagyságú; a szenvedésnek oki mozzanatát nem lehetett kikutatni. A visz-szahelyezési kísérletek, bemetszések, valamint nyákhártya-redők kimetszése és összehúzó szerek alkalmazása nem ve-zettek célhoz; azt tanácsoltam tehát az illető tulajdono-soknak, hogy engedjék a csonkítás műtétét végrehajtani. Az állatokat a műtetre 24 órával előbb adott hashajtó (keserűső) által készítém elő, egyrészt hogy a béltartalom meglágyul-jon, másrészt, hogy a belek némileg megtisztuljanak, — A műtétet következőképen végeztem:

Közvetlen a végbélnyílás előtt belülről kifelé öt rész-letben átöltöttem fonállal, miáltal a végbél le lett fűzve

anélkül hogy bel-üre elzáratt volna, Ezután azonnal véghez vittem a csonkítást; a végbél csonkjá hideg víz alkalmazása után gyorsan visszahúzódott.

Az állatoknak kis adagokban zöldtakarmányt vagy rúpát adattam; a bélürítés csekely erőltetés mellett állott be. 24 óra múlva a műtét után a varratokat is átmetszve eltávolítottam. Kettőnél a csikók közül nem vált szükségessé csőrét adni, s ezek 10 nap múlva egészségeseknek nyilvánítottak. De a harmadik eset kedvezőtlen lett. A csikónál heves kólika szerű fájdalmak jelentkeztek; óvatosan alkalmazott csőrék, keserűs, Ricinusolaj nem lágyíták fel eliggé a bél-tartalmat s az ürítés kevés volt, s nagy erőltetéssel történt. Az állat 3 napra a műtét után béllob tünetei között elhullott.

R—a. v. á.

Complicált csüdizületi seb egy 6 éves lónál. *Reingruber Fer.* cs. k. gyógyk. (Földvár) a következő esetet írja le:

Mult évi december 9-én egy ló miatt hivatott, mely a tulajdonos állítása szerint 4 — 5 nap óta hátsó bal végtagjára nem lép rá, keveset eszik, bágyadt és szomorú. Vizsgáltnál a lovat csak három lábán állva találta s a bal hátsó csüdizület kül oldalán a bőr fölé kiemelkedő babnagyságu hussarjadzást vett észre. Közönséges kutaszszal ezen sarjadzás mellett minden akadály nélkül egyenes irányban félkutasz hossza be lehetett hatolni. A csüd meglehetősen dagadt volt s küloldalán hátra és lefelé lágy, hullámzó hely található.

Az állat leöntetett s a seb lefelé tágított, mire sok geny ürült ki. Egy a mélybe vezető nyíláson pedig megalvadt és folyó synovia jelent meg. Eme nyílás irányát az újjal követvén, az izületi porcot simán és elig nedvesen lehetete tapintani.

Ezen lelettel szemben a remény az állat gyógyulására csekély volt.

Az izületi sebet közönséges terpetinnel bekenet csepűvel tölté ki, s minthogy a főnebb említett műtét következtében egy véredény is megsértetett melyből a vérzés folyton tartott, — csepűtekercek rakattak be s az egész seb gombos varrattal négy öltéssel egyesített; mire az izület körül olajos lebeny lett rakva s hideg borogatás rendelve.

Két nap múlva a varrat eltávolított, a csepűtekerceket kiszedték, a sebet pedig illatos füvekből készült főzettel mosogatták meg. A tekercek eltávolításánál sok izületi nedv jelent meg. Az izület maga erősen meg volt dagadva, az étvágy csekély, az érlökés 64 egy perczben. Erre frís csepű alkalmaztatott a sebre, mely ungu. digestivummal lett bekenve; a sebet naponta egyszer aromaticus főzettel megtisztogatván újított rajta a kötés. Tizenöt nap múltával az étvágy lassanként ismét beállott, az érlökés a rendeshez közeledett, hasonlóképen a iznedv kifolyása is szemlátomást kevesbedett s a sebnyílás elzáródott úgy hogy a 16-ik napon a kutasz bevezetésére vér mutatkozott.

A következő 8 napon át az előbbi eljárás lett követve, s az alatt az izületi seb granulatiója a külső sebbel sebbel

egyenlően haladt: mire naponta egyszer pokolkövel tétetett edzés. A ló az istállóból kivezetve még sántított ugyan, de már megkísérté az átlépést; s további 8 nap múlva már tökéletesen felis lépett s csak ügetés közben sántított kissé, de lépésben már szolgálatát végezhet.

A csüdizület körül mérsékelt vastagodás vehető észre, mely reménylhetőleg jod-higany kenőcs alkalmazására elfog enyészni. N.

(*Öst. Monatschr.*)

A derme egy esete kutyánál. *) A „*Monatschr. d. Ver. d. Th.*” havi iratban *Konhäuser* a derme — tetanus. egy esetét, mely csak nagy ritkán fordul elő, közli, s azt következőképen írja le:

„Előre megemlítem — úgymond, — hogy eröművi (traumaticus) derme volt az. Azt illető állat, — szürke kan agár, mintegy 5 éves, — farka közepe táján szenvedett nagy foku zúzódási sebbel hozatott be gyógykezelés végett. Az egyik oldalon a bőr és az izomzat teljesen össze volt zúzva, minélfogva kétes prognosist állapítánk meg.

A sebet naponta kétszer megtisztogatva, frís kötéssel láttuk el s már néhány nap múlva az elhalt szövetelemek ellökődtek. Ekkor több farkcsigolya egyoldalilag pusztán jelent meg. A legkülönbözőbb szerek alkalmazása daczára sem lehetett gyógyulást elérni; folytonosan híg geny képződött s a granulatio csekély volt. Egy heti eredménytelen kezelés után értesítettük a tulajdonost, hogy nincs más mód, mint a zúzott farkrészt az egészségestől el távolítani; a mi azonban az állat életére, tekintve korát és a fark tagságát, veszedelmes is lehet. — A tulajdonos beleegyezvén a műtét végrehajtásába, azt szerencsésen végeztük. A műtét utáni napon a kutyát kalitkájában állva találtuk, fülei hátra fektetve mozdulatlanok, szemei erősen előnyomulva, tekintete bámész; fejét előre s felfelé irányozva tartotta, nyaka pedig alsó szélén tetemesen előredomborodott. Kivételvén az állat helyéről, izomzata a test minden részén deszka kemény, feszes tapintatu. Ismételt hívásra az állat nehezen mozdul, lábait szétállitva mereven, mankószerűen s a földön huzva tevén előbbre. Fejét feltűnően emelte s szemei üreikbe visszahúzódtak, s e mellett a pislahártya a szemgolyó fele részeig előnyomult. Az állkapcza elig erősen zárodott s csak nagy bajjal volt kissé felnyitható. Eledel és ital felvétele lehetetlen vala. Az érlökés majdnem rendes, a légzés azonban felületes és igen gyorsított. Az érzéki működések zavartalanok. Az állaton mely lefeküdni képtelen volt, a legcsekélyebb izgatás a görcsök fokozódását idézte elő s kivált a légzési izmokban.

A leirt tünetek alapján biztosan tehettük a kórismét *dermére*, mely, miután nemsokára a műtétre következőleg lépett fel kétségtelen hogy eröművi, traumatikus vala.

A kezelés a seb izgalmanak mérséklésére szoritkozott, hidegnek s belsőleg Opiumnak alkalmazása által. — A görcsök azonban gyorsan és feltűnően növekedtek s az első tünetek fellépése utáni második napon az állat elhullott. Bonczolása negatív eredményt adott. N.

Különfélék.

Értesítés a keleti marhavész állásáról s egyéb ragályos és járványos állati betegségekről.

1. Magyarország területe vészmentes.

Azonban takonykór miatt **kiirtott** Brassó megye Höl-tövény községében 1. — Zólyommegye Detva községében 1, — és Heves megye Méra községben szinte 1 drb. ló.

Rühkórban szenved: szeben megyei Szecsell községben 16, — heves megyei Egerszalók községben 12, — nagy-küküllő megyei Kálbor, Báránykút, Boholz, Nagysink és Katza községekben összesen 41, — hajdumegyei Böszörmény községben 10, — aradmegyei Világos községben pedig 34 drb. ló; melyek gondos elkülönítés mellett mindannyian gyógykezelés alatt állanak.

Ezenkívül lépfenében elhullott hajdumegyei Böszörmény községben 4, Nánás községben szintén 4, — és Fogarasmegyében 1 drb. szarvasmarha.

2. A Slavon-határörvidéken uralg a marhavész.

a zimonyi kerületben Bečmen és Dobanovce községekben;

a perusici kerületben Kvarter és Klanac községekben;

az otocaci kerületben Otočac községben;

a gospici kerülethez Divoselo Bilaj, Gospic, Bogdanic, Kula, Vuksič, Osik és Musaluk községekben;

ej az otocani kerületben Lesče és Zaloznica községekben; és végül

f) a bründeli kerületben Rapaindol községben. Ellenben megszűnt a vész Krcedin községben, az alt-pazaneri kerületben.

Horváth-Szlavonország területe vészmentes.

3. A fiumei tengerészeti hatóságnak távirati értesítése szerint Fiumében és vidékén az állategészségi állapot kielégítő.

4. Az osztrák-tartományokban uralg a marhavész:

a) Galicziában a brody-i kerületben lévő hasonló nevű vesztegintézetben; a rudkü kerületben Nowosiolki községben; a niskói kerületben Nisko, Pysznicza, Kopki, Rudnik, Koziarnia, Nart, Bieliny és Tarnogora községekben; a skali kerületben a Podvoloczyska nevű vesztegintézetben; a czieszanowi kerületben Basznia, Lowcza, Lipsko, Lisiejamy, Sieniawka, Mladow, Szczytkow, Burgan, Lubaczow, Ostrowice, Lukawicze, Krowica és Lasowa községekben; a grybowi kerületben Lipnicavielka községben; a kolbuszowi kerületben Osztraw, Wajdan, Krzondka, Komorw, Jagodnik, Businow, Werynicza és Brzosztowa gora községekben; a tarnobrzegi kerületben Baranow, Folwarki, Siedliczany, Deba, Nagnajow, Przewoz, Poreby és Debskie községekben; a mieleci kerületben Dombrowka, Zlotniki, Radomysl Rydzow, Wadowice Trzesnia és Wojslaw községekben; a lancuti kerületben Lancut községben; a dabrowai kerületben Swidzowka és Radgoszcz községben; a pilznowi kerületben Glawaczowa és Wiewiorka községekben; a ronai kerület-

ben Lubycza városban; a husiatyni kerületben a Husiatyn nevű vesztegintézetben.

b) Dalmatziában a sinji kerületben Otisic, Koljane és Karakasika községekben; a spalato kerületben Vranjica, Katuni és Gata községekben; az imoskü kerületben Studenze községben; a zárai kerületben, Sikovo, Brisevo községben és végül a sebencoi kerületben Smerdelje községben.

Ellenben megszűnt a marhavész:

Galicziában a borszowcei kerületben lévő Borszowce nevű községben s

Dalmáciában a zárai kerületben lévő Kremcina és Tvietto községekben.

5. Boszniában uralg a marhavész:

a visegrádi kerületben Han Semce községben;

a rogaticai kerületben Rogatica Han pod Romanja és Han na Romanja községekben;

a serajevo kerületben, Mokro, Visoka Kiseljak és Krscovo községekben;

a zenica kerületben Zenica és Nieder Gadistye községekben;

a busovacei kerületben Busowaza, Milodros és Lugovno községekben;

a vranduki kerületben Vranduk községben; és végül

g) a gorzdai kerületben Bezdina községben. Budapest 1879. márczius 7-én

Földmívelés ipar és kereskedelemügyi m. kir. Miniszterium 5857. sz.

Uj patkolás. *Poschek K.* (Magdeburg-Sudenburgban) kovácsmester és kicsigyáros a patkóra mozdítható öntöttacél sarkakat ruganyos (gummi.) betétekkel alkalmazott. Elmés, de egyszerű szerkezet által lehetségessé teszi, hogy egy negyed csavarás által (a csavarkulcsal) a zár, mely a sarkat tartja és hordja, felnyitassék, anélkül hogy a patkót le kellene venni, a mi a tompa és éles valamint a már elhasznált sarkak kicserélésére a legnagyobb kényelmet adja.

Egy ily teljesen felszerelt patkó ára csak 90 pfennig (mintegy 50 kr. o. é.), mely mérsékelt ár ezen patkók általános elterjedését nem fogja gátolni. — y —

(Zig. d. Verb. deutsch. Fuhrunter. Berl. Nr. 7. 1879.)

Két patás ló. Mint valóban ritka jelenség említést érdemel ezen állat, melyet *Benjamin* a Rec. de. méd. vét. ban (1878) leír, s a mely néhány napon át közszemlére is ki volt állítva.

A ló 4 éves kórában az argentin köztársaságban lassó-val (vetőkötél) lett elfogva s egy évre rá kiheréltetett. Szőrözete szürke, szemei orra és ajkai körül foltokkal, 8 éves 144 ctm. nagyságú. Különös tulajdona, hogy nem egy, hanem két patás; a mennyiben ugyanis mindegyik szárcsontnak alsó harmadán, a beloldalon, bőrredő által oda kötve egy második lábvég látható, mely teljesen és igen jól kifejődött csüddel, pártával és patával van ellátva.

A fölösszámú lábvégek a hátsóvégtagokon sokkal erősebben kifejlődtek mint a mellsőkön, ezeken 0,17 amazo-

kon 0,25 M. nagyok. A különben teljesen kifejlődött kicsiny paták fél- oly szélesek mint a nagyok, melyeken a ló áll, és pedig a mellsők 0,06 M. a hátsók 0,08 M. szélesek.

Ha kézzel mozgatták a fölös lábvégeket, tisztán volt látható, hogy azok nyújtó és hajlító inakkal elvoltak látva. Ha laza talajon mozgott az állat, a fölös körmök lenyomata látható volt; s a tulajdonos bizonyítá, hogy az állat hozatalakor a kisebb paták is oly hosszúak voltak, hogy a nagyokkal egy síkban állottak. — y —

(*Monatschr. d. Ver. d Th.*)

Az amerikai husbevétel válsága. Egy Amerikából Liverpoolba, az egyetlen élő marha bevételre nyitva álló angol kikötőbe menő marhaszállítmány között a marhavész ütött ki. Ennek folytán az élő marha behozatalának kivételes engedélye, mely Észak Amerikában fennállott, félő, hogy meg fog szünni, miután most már Amerika sem mondható mentnek a marhavészről. Az Angliába folyó huszállítmányoknak ezen fenyegető megszorítása vagy esetleg megszüntetése valóságos válságot idézett elő, miután ez üzlet már igen nagy mérveket kezdett ölteni s nagy kiterjedésű ipart s számos munkás kezét foglalkoztat, melyek mind fenyegetvék a válság által. Ezen új üzletág növekedéséről tanúságot tesz azon körülmény hogy 1878-ban az egyesült államokból 480,000 font vágott hús hozatott be, mi két év óta 230% növekedést jelent. Kiderült egyébiránt, hogy a refrigátorok és egyéb mesterséges berendezések daczára az élő marha bevétel czélszerűbbnek bizonyult.

N.

Tüdővész marha husa. Irlandban egy zoologus egy vegyész és egy orvos ama kérdés felől: váljon a tüdővészen szenvedő marha húsa ártalmas-e vagy nem! jelentésüket oly értelemben adták, mely szerint: a pleuropneumonia helybeli bántalom, mely, ámbár hogy ragályos betegség, mégis a tüdőkre van korlátolva. A jelentést tevők e húst, mint a mely nem kevésbé tápláló az egészséges marháénál, használatra ajánlják. Ámbár hogy csekélyebb minőségű és változásra hajló, de a mi kellő kivézés által feltartható.

A dublini egészségügyi-egyesület azonban egészen ellenkező értelemben nyilatkozott. Az szerint a tüdővész fajlagos ragályos láz, mely az egész állatszervezetet az izomzatot s tejet is befoglalva, fertőzi. A hús igen hajló a felbomlásra s azért veszélyes; nincs bebizonyítva, hogy ilyen húsnak élvezete nem vont maga után rossz következményeket; az ajánlat, mely szerint olyan hús olcsóbban adassék s jó kivézetetés által a bomlásra kevésbé hajlandóvá tétessék, csak a fogyasztók egészségének komoly veszélyeztetése.

(*Rev. f. Th*)

(*Annales d. Méd. vet Brux. 1878.*)

Az állam mének kiosztása, a földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi miniszter ur illető osztálya által, az egyes megyék számára már bevégeztetett, s a következő eredmény tűnik ki: Pest-Pilis Solt-Kis-Kun megye területén harmincz fedeztetési állomásra kiosztatott 81 mén; Csongrád megye területén 8 fedeztetési állomásra 29 mén;

Heves megye 8 fed. állomására 9 mén; Nógrád megye 4 fed. állomásra 57 mén; Torontálmegye 36 fed. állomásra 91 mén; Krassó- és Szörénymegyébe 8 fed. állomásra 20 mén; Aradmegyébe 13 fed. állomásra 27 mén; Békésmegyerületére 17 fed. állomásra 48 mén; Csanádmegyébe 8 fed. állomásra 24 mén. A mének leginkább angol, arab, anglo-arab, anglo norman, normán és norfolki eredetűek. A fedeztetési díj igen mérsékelt s leginkább 3—4 frt között változik, a 8 frtot sehol sem haladja meg, míg másutt csak 1, vagy 2 frt az. E körülmény a magyarországi lótenyésztő közönség érdekeinek nagyon kedvez. P. N.

Az országos lótenyésztés emelésre alakult részvénytársaság által, május havában rendezendő lókiállításra — úgy halljuk — már nagyszámu bejelentések jegyeztettek, köztük négyes és kettős fogatok, háti lovak stb. Főuraink körében ez ügy iránt igen meleg érdeklődés mutatkozik, s a bejelentések nagyrésze az ő anyaguk. — A díjakhoz is már készülnek a kocsik. három fővárosi kocsigyáros műhelyében. A társaság meg erősen hozzáfogott az omnibusz-istállók tisztításához, berendezéséhez s e munkák is már közel állanak a befejezéshez. Ugyanezen társulatnak a pénzügyminiszter 5 %-ra mérsékelt játékdíj fizetése mellett megengedte hogy f. évi május hóban a fővárosban tartandó lóversenye és lókiállítása alkalmával sorsjátékot is rendezhessen s e szélből 40,000 drb. egy forintos sorsjegyet kibocsáthasson. — y —

Kérdés, felelet.

Sz. úrnak kérdésére, melylyel a napokban hozzánk fordult röviden a következőket tudatjuk:

A húsnak eltevésére igen számos mód ösmeretes és van alkalmazásban. Egy igen közönséges mód az czukorral és mézzel. Igy Ceylonban a Badas törzs a fris húst feldarabolják, fazékba teszik azt feltöltik egészen mézzel s aztán egy fatörzsnek odvába helyezik, mely azonban a föld fölött kiemelkedjék, hogy a nyilást agyaggal becsinálhassák. Mintegy egy év múlva söt tovább is kivéttetik az a hús, mely csak sajátságos de kellemes szagú és izű lesz.

Már a 15. században ösmeretes volt hogy vaj vagy zsir czukor hozzáadása által sokkal tovább volt tartható, mint különben.

Portugalban a folyami és tengeri halakat a következő módon igen szokásos eltenni: igen kevés czukor által képesek halaikat hosszabb időn át teljesen frissen eltartani; A halat ugyanis felbontják, husrészleteit czukorral meghintik és 2—3 napig vízszintesen lefektetik, hogy a czukor azt áthassa.

Dr. Dusurb közlése szerint a nyers húst izével színével és tömörségével meglehet tartani ha jól megfőzött czukorszörpbe tétetik; az különben ösmeretes dolog, hogy oly egerek, melyek véletlenül olyan barnaszörpbe fúltak, még azután is sokáig jól tartották magukat.

(Bővebben szól minderről Mierzinsky az állat- és növényanyagok eltartásáról irt jeles munkájában.) N.